

“Het Gelders Geologisch Museum”

Beleidsplan voor de periode 2012 - 2017

Inleiding

Omdat het beleidsplan expireerde in 2011 is met inachtneming van het gestelde in het museumregister heeft het bestuur een nieuw beleidsplan vastgesteld.

De vragen die vanuit het register zijn gesteld, hebben het bestuur er toe gezet om zich opnieuw te bezinnen op de toekomst, de plannen die er bestonden te concretiseren en op papier te zetten en daarmee voor zichzelf en voor anderen de mogelijkheid tot toetsing van de realisering van de plannen te bieden.

Een bijkomend voordeel van het beleidsplan is, dat er door het nieuwe bestuur een beter inzicht wordt verkregen in de aard en omvang van de collectie en activiteiten.

Historie

Het Gelders Geologisch Museum is voortgekomen uit de oorspronkelijke privé-verzameling van Mr. F. B. van Dam, die in het verleden zijn verzameling ondergebracht heeft in de stichting: *Stichting Het Lapidarium*, Daarnaast opereert een andere stichting: de *Stichting Gelders Geologisch Museum*. Deze stichting beheert het gebouw, personeel en de complete verzamelingen van de Stichting Het Lapidarium, inclusief de fossielen-en gesteentenafdeling, stenenwerkplaats en de bibliotheek, e.e.a. conform een overeenkomst tussen beide stichtingen

De oprichtingsdatum van de Stichting Gelders Geologisch Museum is 18 augustus 1995, te Velp.

De stichting heeft ten doel *“het verwerven, bewaren, onderhouden en tentoonstellen van de collectie door middel van het exploiteren van een Geologisch Museum. Het museum beantwoordt aan de definitie, die het Internationaal Council of Museums (ICOM) in 1974 heeft vastgesteld, en die luidt: “Een museum is een permanente instelling ten dienste van de gemeenschap en haar ontwikkeling, toegankelijk voor het publiek, niet gericht op het maken van winst, die de materiële getuigenissen van de mens en zijn omgeving verwerft, behoudt, wetenschappelijk onderzoekt, presenteert en hierover informeert voor doeleinden van studie, educatie en genoeg”*.

Huisvesting

Het museum is gevestigd in een stenen gebouw met plat dak aan de Parkweg 32 te Velp. Dit pand is sinds 2010 bezwaard met een hypotheek van € 30.000,- en eigendom van de Stichting Het Lapidarium, evenals de vitrines in het museum, de machines en apparatuur in de stenenslijpruimte. Deze Stichting heeft het pand in gebruik gegeven aan het Gelders Geologisch Museum waarbij de relatie tussen de beide stichtingen in 2003 vastgelegd is in een gebruiksovereenkomst. Het GGM heeft na transactie slechts de winkelvoorraad in eigendom en een saldo bij de Rabobank en ING ter voldoening van de lopende financiële verplichtingen .

Ten opzichte van vorig jaar is de behuizing aanzienlijk verbeterd: De lichtkoepel die regelmatig voor lekkages zorgde, is vervangen door een aaneengesloten dak, met als prettige bijkomstigheid, dat het energiegebruik zal afnemen. Maar er blijven aanpassingen nodig: Als voorbeeld mag dienen dat, de in het museum aanwezige werkruimte en het geluidsniveau dat bij het stenen zagen en slijpen geproduceerd wordt, hinderlijk kan zijn voor de beleving van de overige bezoekers.

In 2006 is de laatste hand gelegd aan de brandveiligheidsinstallatie om te voldoen aan de eisen van de regionale brandweer. Inmiddels heeft professioneel bedrijf alle zaken die daar mee samen hangen geïnstalleerd conform de veiligheidseisen van de overheid. Ook is er een onderhoudscontract met het betrokken bedrijf afgesloten.

Het gebouw is voorzien van een nieuwe HR CV-ketel zodat zowel de bewaarcondities voor de collectie als de klimaatsomstandigheden voor de bezoekers gegarandeerd zijn.

Belendend aan het museum is een extra depotruimte, welke wordt gehuurd voor de opslag van tijdelijk expositiemateriaal en overtollige collectieobjecten..

Voor het verminderen van de inbraakgevoeligheid en ter bescherming van de collectie zijn aan de toegangszijde van het museum ramen en deuren voorzien van rolluiken.

Personeel

Het management van het museum bestaat uit een voltallig bestuur, zijnde de voorzitter, secretaris, penningmeester en twee extra bestuursleden. Er zijn twee betaalde arbeidskrachten: één via een regeling, die voortgevloeid is uit de voormalige ID-banen en één in het kader van regeling voor de periode van een jaar (dat inmiddels verstreken is), die gesubsidieerd worden door de gemeente Arnhem. De eerstgenoemde baan is gegarandeerd tot de pensioengerechtigde leeftijd van de betrokken medewerker. Dit betekent dat vanaf 1 april 2011 slechts een arbeidskracht beschikbaar is voor het openstellen van het museum. Tijdens de vrije dagen van deze arbeidskracht wordt het museum bemenst door vrijwilligers. Dit is een korte termijnoplossing. Er moet gezocht worden naar een definitievere oplossing.

Ongeveer 20 vrijwilligers leveren ieder voor zich hun onderscheiden bijdrage aan alle taken die er in het museum uitgevoerd moeten worden. Deze bestaan uit het schoonhouden van het museum, het determineren en fotograferen van gesteenten, het digitaliseren van de collectie mineralen en fossielen het ontwikkelen van nieuwe exposities en bijzondere tentoonstellingen, het maken en repareren van vitrines, onderhoud van het gebouw, verkoop in de winkel etc., etc. Zonder de overheidssteun van de gemeente Arnhem zou het museum niet elke dag (behalve op maandag) open kunnen zijn.

Educatie

Tot de voornaamste doelgroepen rekent het museum al diegenen die geïnteresseerd zijn in de geologie van Gelderland en/of geologie in het algemeen. Tevens kunnen verzamelaars en hobbyisten die zelf bezig zijn met het opbouwen van hun verzameling of het verbreden van hun kennis op het gebied van geologie, mineralogie, petrologie of paleontologie in het museum terecht.

Daarnaast is in de afgelopen jaren gebleken dat een belangrijke deel van de bezoekers bestaat uit kinderen die met hun ouders, grootouders, groepsleiders of onderwijskrachten het museum bezoeken. In verband hiermee zijn er plannen om in het depot op de bovenverdieping een educatieve ruimte te maken, speciaal voor scholen, waar dan onder begeleiding met microscopen naar geologische objecten gekeken kan worden. Ook kunnen hier workshops gehouden worden.

Via digitale fotolijstjes wordt gedetailleerd ingegaan op bepaalde facetten in de geologie, waarbij dan ingehaakt kan worden op actuele geologische processen.

Op deze manier speelt door het GGM extra in door het educatieve karakter van het museum ook aan deze doelgroep aan te passen. Daarnaast is de puzzeltocht langs de collectie en de stenenslijpactiviteit in de hiervoor geschikte werkruimte. Van de slijpruimte wordt veel gebruik gemaakt, waarbij de aanvraag soms zo groot is dat op sommige dagen niet voldoende personeel of machines voorhanden zijn om iedereen aan het werk te kunnen zetten.

Het ambitieniveau van het museum ligt hoger dan we momenteel in kunnen vullen. Gaarne zouden we onze activiteiten uit willen breiden met bv. excursies naar het ijstijdenlandschap in de omgeving van Velp-Rheden. Voor de amateur/geïnteresseerden een uitgekende mogelijkheid om met eigen ogen te zien wat voor een invloed ijstijden hebben op de geologie en geomorfologie van het landschap.

Ook het samenstellen van geologische werkkisten voor scholen zou een bijdrage kunnen leveren aan het summiere geologieonderwijs dat momenteel op scholen gegeven wordt. Hiervoor zou ook veel depotmateriaal gebruikt kunnen worden dat permanent in roulatie of consignatie zou kunnen zijn bij scholen.

Ten behoeve van spreekbeurten voor kinderen in het basisonderwijs zijn leskisten ontwikkeld over vulkanisme, fossielen en mineralen.

In samenwerking met het IVN is een stenenzoeekaart ontwikkeld met een bijbehorende gesteentekist. Deze stenenzoeekaart is ook voor verkoop beschikbaar.

Via een scherm is een aantal presentaties te zien in de vorm van PowerPoint presentatie of film over diverse geologische onderwerpen.

Het museum biedt onderdak aan de Nederlandse Geologische Vereniging, afdeling Gelre, die haar bijeenkomsten in het museum houdt. De lezingen, die Gelre organiseert zijn ook voor vrijwilligers van het museum toegankelijk. Bekeken wordt of het mogelijk is deze lezingen ook voor buitenstaanders toegankelijk te dien zijn.

De bezoekersaantallen lijken zich te stabiliseren maar blijft één van de belangrijkste actiepunten in de komende beleidsplanperiode. Momenteel

is het bezoekersaantal $\pm$ 2500/jaar. Om de bezoekersaantallen te verhogen is het museum vanaf 1 januari 2011 aangesloten bij de Stichting Museumkaart.

Veel van de in dit beleidsplan genoemde voornemens en activiteiten zijn er op gericht de aandacht voor het museum en dus mogelijk het bezoekersaantal te vergroten. Hiermee wordt tevens een nieuwe financiële input voor het museum verkregen om activiteiten uit te breiden of het collectiebeheer te verbeteren.

Collectie algemeen

De verzameling bestaat uit een grote en bijzondere collectie mineralen van over de hele wereld, waarbij binnen Nederland alleen in het nationaal Museum Naturalis een vergelijkbare collectie te vinden is.

De collectie micromounts is opgeschoond, omdat zich in de collectie veel niet museale mineralen en dubbele exemplaren bevonden.

De museumcollectie bestaat tevens een grote collectie zwerfstenen die in hoofdzaak in het Gelderse en aangrenzende gebieden gevonden zijn en derhalve een goede representatie geven van het overgrote deel van de noordelijke, oostelijke en zuidelijke herkomstgebieden. Op zichzelf is het al een unicum dat Gelderland precies op de grens ligt van het landijs dat in de voorlaatste ijstijd veel noordelijk materiaal hierheen gebracht heeft. Daarnaast hebben de rivieren veel materiaal uit het zuiden en oosten aangevoerd. Dat maakt de positie van Gelderland zo uitzonderlijk, omdat deze situatie zich nergens in Nederland in deze mate voordoet. Enkele andere musea in Gelderland hebben hun collectie aan geologisch materiaal eveneens aan het GGM overgedragen. Ook is er een grote collectie van gesteenten en mineralen uit de oorspronkelijke herkomstgebieden aanwezig. Het betreft hier materiaal uit de Scandinavische, Duitse als zuidelijke herkomstgebieden.

Verder worden er diverse particuliere zwerfsteen-, fossielen- en mineralen-verzamelingen geschonken aan het museum en, voor zover van belang zijnde, in zijn geheel of ten dele ondergebracht in de collectie waar zij een waardevolle aanvulling geven op al hetgeen Gelderland aan fraaie fossielen en gesteenten voortgebracht heeft.

Door de jaren heen is ook een grote bibliotheek ontstaan die voor 80% uit de voormalige collectie van Mr. F.B. van Dam bestaat en die voor iedere bezoeker toegankelijk is en tijdens openingstijden van het museum te raadplegen. Sinds voorjaar 2006 is het boekenbezit ook digitaal toegankelijk, zodat het voor geïnteresseerden en studenten, bv. van Hoge School Larenstein, te raadplegen is.

De laatste jaren zijn veel zeer grote collecties ingebracht als gevolg van overlijden of beëindiging hobby. Door de opheffing van de afdeling geologie van de LUW is het museum verrijkt met veel geologische objecten. Hierdoor konden minder fraaie stukken vervangen worden door betere. Het aantal mutaties is zo groot, dat begonnen is de voorwerpen in een nieuwe database onder te brengen. Hierbij zal de complete collectie ook voldoen aan de eisen van MusIP.

Het depotmateriaal wordt, zover het niet in de museumcollectie opgenomen is, gebruikt om de in het museum aanwezige geo-winkel van verkoopmateriaal te voorzien.

Collectiebeheer

Het collectiebeheer is vastgelegd in een afzonderlijk collectieplan, in verband met het feit dat twee verschillende stichtingen een rol spelen in het collectiebeheer.

Toegankelijkheid van het museum

Het museum is, behalve op maandag, dagelijks geopend van 13.00-16.30 uur. Op zondag sluit het museum om 16.00 uur.

Tijdens deze openingstijden is deskundig personeel aanwezig en op meerdere dagen in de week zijn ook bestuurleden aanwezig t.b.v. van het algemeen management of overleg.

De toegangsprijs wordt jaarlijks verhoogd met het prijsindexcijfer en is momenteel € 5.00 voor volwassenen en € 3,50 voor kinderen. Groepskorting wordt gegeven vanaf 12 personen.

Er bestaat voor bezoekers de mogelijkheid om alleen de winkel te bezoeken. Voor de toegang tot het museum moet wel betaald worden.

Het museummeubilair is deels vernieuwd.

Op de bovenverdieping worden t.b.v. de fossielen nieuwe vitrines gemaakt. De oude vitrines hadden veel geleden onder de eerder genoemde lekkages en waren aan vervanging toe.

Op de bovenverdieping is een plaats waar groepen, (mineralen-fossielen verenigingen of stenenclubs) tegen betaling kunnen vergaderen of bijeenkomen houden. Ook is daar de mogelijkheid voor het geven van presentaties. Bij avondbijeenkomsten of lezingen zal altijd één van de bestuurleden in het museum aanwezig zijn.

.

Het museum heeft een eigen website, www.geologischmuseum.nl en is ook via e-mail te bereiken: info@geologischmuseum.nl

Het onderhoud van de website gebeurt in eigen beheer door één van de bestuursleden.

Naar behoefte wordt een nieuwe folder gemaakt die verstuurd wordt naar de diverse belangstellenden, die op de verzendlijst staan. Via vermelding op diverse sites en advertentiebladen op het gebied van cultuur en recreatie wordt naamsbekendheid gegeven aan het GGM.

Bedrijfsvoering

Het museum beschikt over 5 bestuurleden.

Er is 1 gesubsidieerde medewerker die in feite het museum open houdt voor het publiek.

Verder zijn er een 20-tal vrijwillige medewerkers, ieder met hun eigen taakpakket die de collectie en onderhoud van het interieur van het gebouw verzorgen evenals het onderhoud van depot en depot-collectie.. Ten behoeve van de interne organisatie is een huishoudelijk reglement opgesteld voor de dagelijkse gang van zaken in het museum waarin tevens verantwoordelijkheden en bevoegdheden vastgelegd zijn van de individuele bestuurleden en medewerkers.

Er is een begin gemaakt met het opslaan van de documenten in een NAS. Dit is echter in een beginstadium.

Het bestuur heeft besloten het museum voor het publiek open te stellen van 12.00 tot 17.00 uur. De belangrijkste reden is dat et onderhoud van de vitrines met duizenden kleine mineralen en fossielen zo arbeidsintensief is, dat dit niet gerealiseerd kan worden buiten de normale openingsuren. Tijdens de openingsuren is dit onmogelijk, omdat alle vitrines worden uitgepakt. Dis is een continu proces, omdat de vitrines verre van stofdicht zijn.

Financiën

Een vereenvoudigde jaarrekening is als bijlage toegevoegd bij dit beleidsplan.

Gezien de teruglopende inkomsten en verhoging van de uitgaven over de afgelopen jaren moet rekening gehouden worden met een teruglopende financiële reserve in de komende jaren.

De in het vorig beleidsplan verwachte terugloop door vergrijzing heeft niet plaatst gehad. Eén van onze vrijwilligers overleed in die periode, maar daar zijn 4 andere voor teruggekomen. De grootste zorg bestaat uit de bemensing voor het openhouden van het museum. Onze enige vaste medewerker zal volgend jaar de pensioengerechtigde leeftijd bereikt hebben. De regelingen, waaruit onze medewerkers gefinancierd werden bestaan niet meer. De opbrengst van het museum is niet zodanig dat daar baliemedewerkers uit betaald kunnen worden.

Sterkte-zwakke analyse

De sterke punten van het Gelders Geologisch Museum zijn:

- Het bezit een unieke, wetenschappelijk verantwoord en systematisch geordende collectie mineralen, fossielen en gesteenten.
- De expositie voldoet ruimschoots aan de wens en de behoefte van de bezoeker, zowel van de geïnteresseerde leek als van de meer en diepgaander kennis hebbende bezoeker.
- Het museum wordt grotendeels beheerd door vrijwilligers waardoor de exploitatiekosten relatief laag zijn.
- Er is een grote mate van kennis aanwezig binnen het bestuur en medewerkers over de beheerde collectie en de geologie, mineralogie, paleontologie in het algemeen.
- Er zijn medewerkers die een grote mate van expertise beschikken over het slijpen en bewerken van gesteenten en dit ook over kunnen dragen aan het publiek.
- De Geo-winkel in het museum voldoet aan een grote behoefte van het publiek dat n.a.v. het bezoek een aandenken aan het museum mee naar huis wil nemen. Tevens worden hier beginnende amateurs c.q. verzamelaars de gelegenheid geboden om een start te maken met een eigen collectie of hun al bestaande verzameling uit te breiden. Deze aankopen door het publiek zijn een belangrijke bron van inkomsten voor het museum.
- Een uitgebreide en grote bibliotheek waarin boeken en tijdschriften voor iedereen ter inzage liggen tijdens openingstijden. De bibliotheek is sinds kort ook digitaal te raadplegen via de PC in de bibliotheek.

De zwakke punten zijn:

- Een relatief beperkt budget om het museum te beheren in relatie tot de jaarlijkse vaste kosten van onderhoud van gebouw, collectie, verwarming etc.
- De toegankelijkheid bovenverdieping voor bezoekers.
- De afhankelijkheid van vrijwilligers
- De afhankelijkheid van de gemeente Arnhem die het salaris van de huidige vaste medewerker slechts garandeert tot het moment dat hij zijn pensioengerechtigde leeftijd bereikt.
- De openstelling van het museum, met het huidige openstellingsschema staat of valt met de aanwezigheid van deze gesubsidieerde medewerkers.
- Het nog beperkte aantal bezoekers dat het museum per jaar bezoekt.

- Een nog te beperkte samenwerking met andere musea, verenigingen en aanverwante organisatie die zich eveneens bezig houden met geologie, mineralogie en paleontologie.
- Een groot aantal werkzaamheden dat nog uitgevoerd moet worden zoals het determineren en uitzoeken van de depotcollecties.
- Het ontbreken van voldoende kennis en vaardigheden om te determineren bij meerdere personen die in het museum werkzaam zijn.

Actiepunten

Naar aanleiding van de hiervoor genoemde punten zal in de komende beleidsplanperiode vooral gewerkt worden aan de navolgende punten:

- Een uitgebreide en inniger samenwerking met verenigingen en musea die zich bezig houden met geologie, mineralogie en paleontologie. Dit vooral ter betere benutting van het gebouw (verhuur) aan gelijkgestemde doelgroepen teneinde ook extra financiën te genereren. Tevens beoogt het museum met haar coördinerend enthousiasme de interesse en liefde voor de geologie weer een extra impuls te geven.
- Door deze samenwerking ook een grotere bekendheid aan het museum te geven bij geïnteresseerden en hun achterban. Inmiddels is met de Nederlandse Geologische Vereniging, afdeling Gelre een overeenkomst gesloten tot het beschikbaar stellen een ruimte voor haar bijeenkomsten.
Het Gelders Geologisch Museum zal als mede als gastheer optreden voor de landelijke werkgroep gesteenten.
- Externe verzamelaars en/of deskundige wordt in de toekomst meer de gelegenheid geboden om hun (bijzondere) privé-collecties in het museum op bescheiden schaal tentoon te stellen in (een) speciale expositie(s). In eerste instantie wordt hierbij gedacht aan 2 wissel-exposities per jaar.
- Een extra impuls aan het museum te geven door jaarlijks een lezingencyclus te houden in het museum of, afhankelijk van de aanmelding of opkomst, in een zaaltje vlak bij het museum.
- Het museum zal enige malen per jaar op verschillende plaatsen in de gemeente of gemeentes daarbuiten kleinere exposities samenstellen om de bekendheid met het Gelders Geologisch Museum te vergroten. Er worden regelmatig exposities ingericht in de Gelderse Bibliotheek te Arnhem, de bibliotheek in Velp en Bejaardencentrum Overdaal te Bennekom, waar minimaal 2 maanden een deel

van de collectie van het GGM geëxposeerd wordt. Daarnaast is het GGM enkele malen per jaar vertegenwoordigd op manifestaties van Gea en de Nederlandse Geologische Vereniging.

- Het houden van jaarlijks twee bijzondere exposities over een speciaal onderwerp met betrekking tot de geologie.
- Het ontwikkelen van sponsorwervingsactiviteiten om het jaarlijks te besteden saldo te verhogen. Een nieuwe poster en flyers over het museum zijn reeds uitgewerkt en hangen al op diverse plaatsen in de regio.
- Het vergroten van een hechtere samenwerking met de gemeente Rheden/Rozendaal inzake subsidiëring of personele ondersteuning van het museum.
- Het uitbreiden van de winkelactiviteiten in samenwerking met commerciële bedrijven om zodoende meer inkomsten voor het museum te verwerven.
- Samenwerking met de Rhedense Alliantie om in het kader van een door hen gezamenlijk georganiseerde manifestaties mee te doen aan culturele activiteiten binnen de gemeente Rheden. Zo zijn de laatste vijf jaar een aantal weekenden besteed aan een rondje cultuur in Velp genaamd “Koffie, Kunst en Keien” waarbij ateliers, de Wereldgalerie en het museum samenwerken om meer bekendheid te geven aan de activiteiten van de betrokkenen. Het project is ingebracht in Jubileum Gelderland 1900-2000.
- De in het depot opgeslagen materialen en gesteenten zodanig te zuiveren en het overvloedige materiaal te verkopen dat er ruimte over blijft om nieuwe collecties te accepteren en onder te brengen.

Knelpunten

De bedreigingen van het museum zijn:

- De beperkte financiële middelen die het museum jaarlijks genereert in verhouding tot de onderhoud -en exploitatiekosten. Veel activiteiten in de komende planperiode worden aangewend om vooral de financiële input van het museum te vergroten.
- De afhankelijkheid van een vaste gesubsidieerde medewerker die in feite het museum dagelijks open houdt.
- De gevorderde leeftijd van veel vrijwillige medewerkers en weinig aanwas van jonge nieuwe medewerkers. In overleg met de gemeente Rheden c.q. Arnhem zal moeten worden gestreefd naar een verjonging van het personeelsbestand van vrijwilligers en betaalde medewerkers.

Samenvatting

Het Gelders Geologisch Museum heeft sinds 15 jaar haar plaats en nut binnen Gelderland bewezen. De afgelopen 15 jaar hebben bijna 50.000 bezoekers hun weg naar het museum gevonden.

Wat ooit is begonnen als een particulier initiatief, is uitgegroeid tot een volwaardig museum dat, gezien de schenkingen door andere musea, instituten en particulieren, geacht wordt een goed en vertrouwd collectiebeheer te voeren.

De collectie krijgt door de vele belangwekkende schenkingen en donaties, als geologische vergelijkingscollectie, een steeds groter belang binnen de Gelderse museale wereld.

Het museum is zich bewust van het feit dat ze het enige museum in Gelderland is dat zich primair bezig houdt met geologie, mineralogie en paleontologie. Als zodanig ziet ze het als een belangrijke en verantwoorde taak om de collectie ook goed te beheren en voor iedereen toegankelijk te houden.

Ondanks de beperkte financiële middelen zorgen de medewerkers en vrijwilligers dat het museum dagelijks open is en toegankelijk voor het publiek.

Om naamsbekendheid en daarmee het bezoekersaantal te vergroten wordt samenwerking gezocht met aanverwante en/of ondersteunende organisatie, belangengroeperingen en geologische verenigingen.

Gezien de ambities in dit beleidsplan en het enthousiasme van haar medewerkers ziet ze de komende beleidsplanperiode tot 2017 dan ook met vertrouwen tegemoet.

Dit beleidsplan is goedgekeurd door het voltallige bestuur van het Gelders Geologisch Museum

Velp

A.J.M. Van Sisseren (*Voorzitter*)

H.P. Peters (*Secretaris*)

R.A.J. van Delden (*Penningmeester*)

J.C.C.M. Brand (*Bestuurslid*)

C.G.H. Mak (*Bestuurslid*)